Т. Гірчакові

I

Був колись інсургентом і бардом,
потім став він співати "її"
й над зеленим сукном біліярда
димні ночі проводить свої...

Ночі ті, коли серце клокоче
за бездомних і за жебраків,
він, вином заливаючи очі,
тимчасових коханок любив.

Він любив до ридань, до утоми,
забуваючи справи й сім'ю,
а коли повертався додому,
бив дружину біляву свою.

Діти плакали... хто його знає,
що зробився такий він і чом!?.
І дзвеніли ранкові трамваї
за холодним і синім вікном.

Десь кричали гудки. Від отрути
з головою, неначе чавун,
він на ліжко лягав нероззутий
під ридання гітарових струн.

Довго грав він і плакав... Романси
з горла п'яного хрипко лились,

що живе він, неначе у трансі,
що не буде уже як колись.

Про любов, що пішла за водою,
про загублений щастя Едем,
що дитиною більше малою
він не гратиметься над Дінцем.

Що поет він останній і первий,
що все слабшає крил його мах.
І лились без кінця, без перерви
п'яні сльози по схудлих щоках.

Снились пліч йому теплі овали,
зору дального зраджений дим.
А навколо життя пролітало,
не рахуючись більше із ним.

Поруч нього дружина лежала,
сонний він був хороший, не злий...
І, підвівшись, вона цілувала
на щоках його тіні од вій.

Притулитись би так, заніміти,
щоб лилося до серця тепло.
Спав поет... І так странно дивитись
на лице його жовте було...

Що він хоче? Чого йому мало?
Розказать, пожалітись!? Кому?
Наче серце її відчувало,
що недовго так жити йому.

"Я прощаю тобі, чорнобривий,
доля в нас до могили одна".
І покірно, і навіть з любов'ю
біль од нього приймала вона.
Однієї жагучої ночі,
коли зорі липневі цвіли,
коли рухи повільні дівочі
повні млості й бажання були,

коли тіні таємно глибокі
од дерев простягались до ніг,
і солодким хвилюючим током
кров буяла в серцях молодих,

коли думать не хочеш про Лету,
все прекрасне, у всьому везе,
познайомили хлопці поета
з робітницею із ХаПеЗе1.

Він сказав, що колись був робочим,
що багато в них рідних є тем.
Під червоною хусткою очі
засіяли привітним огнем.

Простягла, наче брату, долоні:
"Я багато вже чула про вас".
І всміхнулися губи червоні,
ніжні губи, без штучних прикрас.

Подивилась так близько в обличчя,
од очей тих спинився мов час...
"Знаю я, ви поет робітничий,
та давно одірвались од нас.
1 Харківський паровозобудівельний завод

Вам незручно?! Ховаєте очі,
що колись часто снились мені?!.

Не для того ж були ви робочим,
щоб тепер потопати в багні.

Хто співав: "Революція — мати",
і про "неньку" співає в цей час?!.
Я давно це хотіла сказати
і нарешті побачила вас.

Ваші вірші, ранішні, хороші,
нас хвилюють, за серце беруть...
Так невже зіпсували вас гроші
і жінки перетнули'вам путь,

що не те ви співаєте, друже,
чим живуть наші соняшні дні?!.
Ви для нас не чужий, не байдужий,
вас нам жалко!.. Повірте мені.

Не відходьте, мій любий поете,
ми зустрілися не для образ.
Ви од мене тепер не втечете,
не на те познайомили нас".

Він на неї дивився, як безумний,
серце билось, палало лице...
Ах, покинути парк би цей шумний
і ніколи не думать про це...

Полетіть би кудись, як лелека,
щоб не бачить очей цих огні,

тільки б слухать, як зорі далекі
десь пливуть у страшній глибині...

Він пішов би од дівчини радо,
щоб забути і сором, і жах.
Та була невідомая влада
в цих звичайних її словах.
В них була і суворая сила,
й тиха ласка, жадана до сліз,
наче це не вона говорила,
а всі ті, з ким він змалку ізріс...

Як прощалися, тихі очі
наче звали до дальніх мет...
Тої ночі, липневої ночі,
йшов не п'яний додому поет.

Вдома очі не плакали карі,
не кричав, не гримів він кругом
і міщанських пісень на гітарі
перший раз не співав перед сном.
III

А на ранок сказав він дружині:
"Хочу бути я іншим, і от,
щоб не плакали очі ці сині,
я поїду робить на завод.

Ти чекай і не думай нічого.
Як колись з фронтового вогню,
я вернуся з вогню заводського
у червону столицю мою".

Вдалині димарів силуети,
там Лисиче, і потяг, і дим...
Знову верби шумлять над поетом,
і сіяє Дінець перед ним.

Він стоїть, і в уяві безсонно
підіймаються грізні ті дні.
Тут зима пролітала Червона
в безнастанним гарматнім огні.
Тут стояли колись ешелони,
і повстанці в лахматих шапках
на невидані зоряні гони
пробивали багнетами шлях...

З ними йшов він у гуркоті сталі
на далекі розривів мечі.
Тут колись офіцерів немало
розстріляли вони уночі...

Все пройшло. Одлетіли ті гули,
і на всьому нового печать.
Тільки верби одні про минуле
над Дінцем по-старому шумлять.
Грудень 1929